

sjónarmið

Nú má okkurt henda:

Ungdóminum tørvar eitt ungdómshús!

— Hvat skulu vit gera við ein herskara av rötleysum ungdómi tann ringa dagin, tá einki arbeiði verður? spyr Oddvør Johansen, sum hevur skrivað sjónarmíðgreinina í dag.

Hon heldur, at vit eiga at byggja ungdómshús m.a. fyri at fyribyrgja nakað av avleiðingunum og annars fyri at nokta verandi torv.

— Kanska er leiðin eitt ikki ov fínt ungdómshús, sum toir eina skovu ella fleiri, har brúkararnir sjálvir kunnu koma við hugskotum, men har leiðslan er fäst og professjónell, skrivar Oddvør Johansen m.a. í »Sjónarmið« í dag.

Ikki er gott at vita, hvi Tórshavnar Byráð er so nógv imóti, at eitt ungdómshús er í býnum. Tað kann ikki bara vera pástandurin um at húsið verður oyðilagt.

Byráðið plagar annars at ganga á odda, tá tað snýr seg um hús við almennum/mentanarligum endamáli. Har eru býarsavn, myndasavn, Smíðjan, Heinesens- og Sloanshús, Hornahúsið og kanska onnur hús við, sum vanliga standa ónytt ein stóran part av tíðini. Ein freistast tí at spyrja: Er Tórshavnar Byráð ein snobbur, tá tað ikki viðurkennir verandi ungdómsmentan, sum fyri ein stóran part er at koma saman í flokki onkusvegna — upp á sin eina máta, við hórðum tónleiki, spontanum dansi, spæli ella hvørt av sínum. Er tað rimiligt, at býurin bara hevur eittans dansihøli til tey 14–17 áragomlu, tá hann fyri tretivu ár-um síðani hevði fyra? Og er tað rimiligt, at hesi ungu skulu gjalda kr. 60 fyri at dansa afturvíð einum plátuspælara?

Tá okkara politikarar vóru hálvvaksnir, komu teir eisini saman í flokki, bæði í neystum og hoyggj húsum, har teir beistaðust, royktu og spældu alt annað enn stillaspæl.

Nú eru eingi hoyggj-hús, og neystini eru stongd, og í dag er tað ikki bara hoyggj og tubakk, sum verður brúkt man vandamiklari evni. Hvat so — rakar hetta okkum?

Oddvør Johansen

Eg vil halda, at tað rakar okkum øll — fyrr ella seinni. Havnin er vorðin umskapt frá at vera ein stór bygd at kalla, har børnini reikaðu um sum frír fuglar — til ein stóran bý, har børnini helst ikki mugu vera ov sjónsk.

Gamani, politikararnir royna at fylgja við tørvinum: ítrótturin fær góðar sémdir, sum gott er, musikkuskúlar blomstra, kvøldskúlar, samkomur, ja, ølklubbar fáa síni vælsignils.

Nókur eru, sum eingi av hesum áhugamálum hava, og hvar kunnu tey so vera?

Tey mugu í veruleikanum skjótt sær sjálvi og ganga ofta sum harraleysir hundar og gera kanska fortred.

Soleiðis hevur tað altíð verið, sigur onkur, men talið á ungum hevur neyvnan verið størri enn nú, og tí kunnu vit ikki bara standa við himmalvendum eygum og tosa

um ótanger og vánalig foreldur.

Hvat skulu vit t.d. gera við ein herskara av rötleysum ungdómi tann ringa dagin, tá einki arbeiði verður?

Øll vita, at ein litil bólkur dag og dagliga verður freistaður yvir evni av rúsdrekka, rúsevni og kriminaliteti, og aðrastaðis frá vita vit, at at fyribyrgja (kriminalprævention) er biligari enn at grøða.

Her tørvar okkum hugflog. Kanska er leiðin eitt ikki ov fínt ungdómshús, sum toir eina skovu ella fleiri, har brúkararnir sjálvir kunnu koma við hugskotum, men har leiðslan er fäst og professjónell.

Kanska er leiðin eitt ungdómsskip, sum bæði kann fiska døgurðamat og vera hugnastað.

Kanska er ein prutlbreyt ikki so býtt, har ung (og eldri) kundu sloppið at stillað sína trongd til ferð á ein frægari hátt enn úti á landsvegnum.

Kanska átti hvørt einasta býlingshús at havt sína litlu lund ella skóg, so hvørt barn í býnum átti sítt træ. Onnur hava ívaleytt betri hugskot.

Alt kostar eitt sindur í fyrstani, men øll mentan, allur trivnaður kostar.

Tórshavnar byráð má fyri alt í verðini ikki fara at apa seg eftir landsins reaktionera stýri, sum eftir øllum at døma heldur landsins einasta ráevni vera svimjandi fisk.

Oddvør Johansen

Til minnis um Heidi

Heidi Djurhuus var ein, sum bygd brýr. Tey vóru ikki so mong, tá undirritaði kom at kenna hana. Og eru tað heldur ikki enn. Tí var hon sjáldsom. Menniskjuni hava eitt merkiligt lyndi til at fjálga um fordómar — av politiskum, átrúnaðarligum og persónligum slag. Heidi átti ongán lut í hesari ítrótt. Hon hevði tí vinir úr mongum ymiskum bólkum millum útisetar í Keypmannahavn. Og við sínum opna verumáta og síni hjartaðgødsku var hon við til at knýta vinarbond millum fólk, sum annars ívaleytt vóru dømd til at reika eftir ymiskum ringrásum. Hon var skjóttfær. Boðið millum ætlan og gerð var hjá henni ógviliga stutt. Og sjáldsama væl dugdi hon at leggja til rættis og skipa fyri. Tiltøk av ymiskum slag, eitt nú veitslur og útferðir, spruttu, har hon var í nánd — sum upp úr fruktagóðum lendi.

Sagan um 70'árin er m.a. sagan um: nokur menniskju, sum droyndu um eitt nýtt og betri samfelag. Og um javnari og ediligari felagsskap millum menniskju, millum menniskju og náttúr og kynjanna millum. Í summum færum tornaðu dreyrnir upp í turrun ástøði og frelstari yvirlysing. Men hjá teimum, sum fylgdu við og vóru opin, sum henda tíðin eisini beyð, vóru stórir møguleikar fyri víðkan og persónligari menning.

Heidi var ein av teimum, sum fekk luft undir flogið hesi árin. Mær vitandi var hon ikki virkin á politiska ella kynspolitiska bógnum, ikki stórvægis í hvussu so er. Men hon dugdi at fáa nyttu burtur úr tí besta í tíðarrákinum. Tað var ein frøi at siggja, hvussu hon búnaðist, og hvussu hon við lesnaði og samrøðum fekk eitt innlit og eina vitan, sum stuðlaðu og óktu um hennara náttúrliga sjálvbjargni.

Vit, sum høvdu ta eydnuna at vera Heidisa vinfólk, hava nógv at takka henni. Onkuntið hevur verið rangt sjógváð, meira enn so. Tá var altíð gott at stækka inn á gólvíð hjá Heidi. Ikki so, at ein beinleiðis leitaði sær ráð hjá henni. Heldur hetta, at hennara treysti og glaða lyndi

smittaði og var betri lekidómur fyri sálina enn øll góð ráð. Ofta var endin í slíkum færum, at tungubondini rættiliga losnaðu, so at prátið helt fram til langt út á kvøldið og út á náttina við. Hesar lóturnar úti hjá Heidi standa fyri mær sum nokur av mínum bestu mínum frá útisetatíðini.

Vinfólkunum hjá Heidi kom tað dátt við, tá tað frættist, at hon var ógvuliga sjúk. Tað var mest sum ein stormur var borin í heim, sum hevði fragd í at herja á tey trø, sum bera ta fagrastu krúnu. Heidi var ófatiliga kná og sterk í hesum ójavna bardaga. Og ikki bara tað, hon var á ein hátt meira virkin, enn hon fyrr hevði verið. Hon tók stig til henda filmin, sum Malan Johannesen loysti úr lagdi, og sum gjørdist minniligasta sending. Sjónvarp Føroya hevur skapt. Hesin filmur styrkti og uggaði mong, sum vóru í eini støðu, ið líktist tí hjá Heidi. Og so seint sum síðsta vár fekk Heidi hugskotið til eina samkomu, har vinir og kenningar frá útsetaárunum skuldu siggjast aftur. Sum altíð hjá henni var stutt frá hugskoti til veruleika. Úrslitið var ein merkilig og minnilig veitsla.

Alt verður einaferð søga. Vit, sum fyri tjúgu árum síðani gingu og tvaglaðu niðri í Keypmannahavn, siggja nú, hvussu okkara egna slóð er um at enda sum síðsti

partur av óskrivaða verkinum um útlegdarliv færoyinga. Fæur mundi tá gruna, at okkara gerðir og tankar høvdu uppiborið aðra lagnu enn gloymiskuna. Og kortini, longu nú siggja vit eitt kapitull verða til, sum eitt plagg við einum heldur fløktum myndstri. Minnist tú hina ferðina? Minnist tú hina náttina? Eru vit fyrst komin inn á ta rásina, er einki óført. Sagan veksur, verður til ein film. Hamar í hópatali fara framvið, andlitini á gestunum í einum skýmligum veitsluhøli. Nokur boða frá gleði, eldhuga og ovfarakæti. Onnur frá sorg og djúpum einsemi. Tað grettir ikki, at vit tá — millum tey mongu fólkini — aftur og aftur siggja andlitini á Heidi. Tað er eitt vakurt andlit, sum eitt heitt blomstur. Tað strálar av gleði og treysti. Og varmin frá tí breiðir seg — eisini út til teir skýmligu krókarnar, har sorgin og vónloysið búgva.

Hanus Andreassen